

MOTETY BACHA

BACH'S MOTETS

2024/2025

28.01

Filharmonia
Narodowa

Dyrektor Artystyczny
Music and Artistic Director

Krzysztof Urbański

28.01.2025

wtorek / 19:00 / Sala Koncertowa

Tuesday / 7 p.m. / Concert Hall

Koncert muzyki chóralnej / Choral Music Concert

**CHÓR
FILHARMONII
NARODOWEJ
MICHAŁOWSKI**

Wykonawcy

Performers

Chór Filharmonii Narodowej / Warsaw Philharmonic Choir

Musicae Antiquae Collegium Varsoviense

Orkiestra Warszawskiej Opery Kameralnej /

Warsaw Chamber Opera Orchestra

Bartosz Michałowski – dyrygent, dyrektor chóru / conductor,
choir director

Filharmonia Narodowa zastrzega sobie możliwość zmiany programu i wykonawców.
Podczas koncertu obowiązuje zakaz fotografowania, filmowania i nagrywania dźwięku.
Prosimy również o wyłączenie telefonów komórkowych i sygnałów zegarków elektronicznych.

The Warsaw Philharmonic reserves the right to change the programme and performers.
It is prohibited to take photos, make videos and record sound during the concert. The audience
is also kindly requested to switch off their mobile phones and digital watch alarms.

Program

Programme

Johann Sebastian Bach (1685–1750)

Motety / Motets:

Jesu, meine Freude BWV 227 [20']

Komm, Jesu, komm BWV 229 [10']

Fürchte dich nicht, ich bin bei dir BWV 228 [8']

••• Przerwa (ok. 20 minut) / Intermission (ca 20 min.)

Johann Sebastian Bach

Motety / Motets:

Singet dem Herrn ein neues Lied BWV 225 [12']

Der Geist hilft unser Schwachheit auf BWV 226 [8']

Lobet den Herrn, alle Heiden BWV 230 [8']

O Jesu Christ, meins Lebens Licht BWV 118 [8']

Omówienie programu

Szymon Paczkowski

Motety Johanna Sebastiana Bacha wyznaczyły niewątpliwie moment kulminacyjny w historii rozwoju tego gatunku w osiemnastowiecznych Niemczech. Co ciekawe, spośród dzieł lipskiego kantora to one właśnie, a nie kantaty, pasje czy utwory instrumentalne, należały do tych kompozycji, które po śmierci mistrza nieprzerwanie utrzymywały się w repertuarze chóru kościoła św. Tomasza w Lipsku. Ich trwanie w świadomości kompozytorów i wykonawców działających przy tej świątyni po śmierci Bacha wynikało zresztą nie tylko z docenienia wartości artystycznej, ale też z powodów czysto praktycznych. W II połowie XVIII stulecia stały się one bowiem podstawą muzycznej oprawy lokalnych nieszporów. Na dodatek coraz wyższy poziom wykonań Bachowskich motetów przez słynny już wtedy Thomanerchor nierzadko bardziej skupiał uwagę wiernych na muzyce, niż na liturgii. Dla wielu lipszczan był to wręcz główny powód uczestnictwa w tych nabożeństwach. Na przełomie wieków XVIII i XIX doprowadziło to do przekształcenia się nieszporów w specyficzną ich odmianę zwaną odtąd *Motette*. W tej niespotykanej poza lipskim kościołem św. Tomasza formie liturgicznej koncentrowano się – co charakterystyczne – na duchowym przeżywaniu muzyki. *Motette* stała się więc rodzajem koncertu religijnego wzbogaconego kazaniem oraz wspólną modlitwą *Ojcze nasz* i w tej postaci istnieje do dziś.

Stała obecność motetów Johanna Sebastiana w życiu muzycznym Lipska już od połowy XVIII wieku skutkowałą też coraz szerszą ich recepcją i popularnością. Przyczyniło się do tego również niezwykle skądinąd zdarzenie z kwietnia 1789 roku, gdy w mieście na krótko bawił Wolfgang Amadeus Mozart. Wtedy to właśnie w jego obecności, najprawdopodobniej podczas sobotnich nieszporów 21 kwietnia, Johann Friedrich Doles (1715–1797) – kantor kościoła św. Tomasza w latach 1756–1789 – wykonał z tamtejszym zespołem dwuchórowy motet Bacha *Singet dem Herrn ein neues Lied* (*Śpiewajcie Panu pieśń nową*, BWV 225). Kompozycja wywarła ponoć tak ogromne wrażenie na autorze *Czarodziejskiego fletu*, że już po usłyszeniu kilku jej

pierwszych taktów miał wykrzyknąć: „Oto wreszcie coś, z czego można naprawdę się uczyć”. Wielki kompozytor poprosił wówczas o udostępnienie mu do wglądu głosów wykonawczych motetu, gdyż w archiwum kościelnym nie dysponowano manuskrytem partytury dzieła. Na tej podstawie sporządził własną kopię utworu i wywiózł ją do Wiednia (rękopis ten przechowywany jest dziś w bibliotece Wiedeńskiego Towarzystwa Przyjaciół Muzyki). Tak przynajmniej donosił o lipskiej wizycie Mozarta na łamach pierwszego rocznika słynnego czasopisma muzycznego „Allgemeine Musikalische Zeitung” jej założyciel, pisarz i krytyk muzyczny Johann Friedrich Rochlitz (1769–1842).

Jeden z następnych kantorów w kościele św. Tomasza – Johann Gottfried Schicht (1753–1823) – doprowadził z kolei do wydania drukiem Bachowskich motetów w oficynie Breitkopfa w latach 1802–1803. Dzięki tej publikacji weszły one niebawem do repertuaru słynnej berlińskiej Sing-Akademii, czemu przysłużył się rozmiłowany w muzyce starych mistrzów dyrygent i dyrektor tej instytucji Carl Friedrich Zelter (1758–1832). Jego zasługą zresztą było nie tylko upowszechnienie tych dzieł w berlińskim środowisku chóralnym, ale przede wszystkim stworzenie podwalin ich romantycznego renesansu i kultu Bacha w ogóle. Popularność motetów Johanna Sebastiana szybko przekroczyła granice Rzeszy, a ich druki zawędrowały już na początku XIX stulecia do różnych zakątków Europy, w tym również do Warszawy, gdzie znalazły się w zbiorach bibliotecznych kościoła ewangelickiego Świętej Trójcy oraz kościoła św. Benona na Nowym Mieście.

Mimo wielkiego rozgłosu i uznania dla Bachowskich motetów w XIX wieku, stopniowo narastało wokół nich wiele nieporozumień. W szczególności dotyczyły one liczby dzieł tego gatunku, które kompozytor miał w rzeczywistości napisać. Johann Nikolaus Forkel w swojej słynnej monografii *O życiu, sztuce i dziełach Johanna Sebastiana Bacha* z 1802 roku wspominał o „bardzo wielu motetach jedno-, dwu- i wielochórowych” i twierdził, że były one komponowane w celach pedagogicznych, a wykonywać się je winno przez co najmniej pięćdziesięciosobowe zespoły śpiewacze. Tak w jego pojęciu kształtowała się w czasach Bacha obsada chóru lipskiej szkoły przy kościele św. Tomasza. Z kolei Philipp Spitta, bodaj najważniejszy dziełnastowieczny badacz twórczości kompozytora, pisał o dziesięciu, a może nawet większej liczbie motetów, które miały wyjść spod pióra lipskiego kantora. Dane te nie znajdują jednak potwierdzenia w znanych dziś dokumentach. Można jedynie przypuszczać, że wskazania owych zasłużonych skądinąd autorów były następstwem mylnej interpretacji informacji zawartej w *Nekrologu* poświęconym Bachowi

i opublikowanym przez jego syna Carla Philippa Emanuela oraz uczniów Johanna Agricole i Lorenza Mizlera (znanego w Polsce jako Wawrzyniec Mitzler de Kolof) w 1754 roku. W zamieszczonym w nim spisie kompozycji Johanna Sebastiana jest mowa o „kilku motetach dwuchórowych”.

Sprzecznosci i wątpliwości towarzyszą wciąż próbom ustalenia faktycznego miejsca i funkcji tych dzieł w liturgii protestanckiej. Wynika to z faktu, iż w I połowie XVIII wieku repertuar motetowy w głównych kościołach Lipska – pod wezwaniem św. Tomasza i św. Mikołaja – ograniczał się praktycznie do starego zbioru Erharda Bodenschatza (1576–1636) zatytułowanego *Florilegium Portense*, wydane drukiem jeszcze na początku XVII wieku. Określenie gatunkowe „motet” kojarzono więc powszechnie z pochodzącymi z tej właśnie kolekcji krótkimi utworami w języku łacińskim, utrzymanymi w starym stylu *a cappella*. Ich zastosowanie w ramach nabożeństwa było ściśle regulowane na podstawie lipskich ksiąg liturgicznych z 1694 roku – *Leipziger Kirchen-Andachten*. Tak rozumianym motetem (odpowiednio dobranym do okoliczności) rozpoczynały się po przygrywce organowej wszystkie niedzielne i świąteczne nabożeństwa przedpołudniowe. Podczas większych świąt motet rozbrzmiewał też w trakcie komunii. Obowiązkowo wykonywano go również podczas sobotnich i niedzielnych nieszporów oraz porannego *matutinum* (*Mette*).

Motetów Bacha nigdy jednak nie śpiewano zamiast łacińskich kompozycji z *Florilegium*. Były bowiem zbyt długie, by zmieścić się w wyznaczonym do tego czasie w ramach nieszporów, a na dodatek śpiewano je po niemiecku. Należały do typu motetów okazjonalnych, tzw. *Kasualien-Motette*, bardziej rozbudowanych i uroczystych, które pisano w osiemnastowiecznej Saksonii na specjalne zamówienia, bądź na najważniejsze święta stałe, takie jak Boże Narodzenie czy Nowy Rok. Teksty poszczególnych motetów Bacha stanowiły mozaikę cytatów z Pisma Świętego oraz wersetów chorałowych, stanowiących rodzaj komentarza do wybranych ustępów biblijnych. Nie ustalono jak dotychczas, kto był autorem tych kompilacji – być może sam kompozytor.

Dziś wiadomo, że motet *Der Geist hilft unser Schwachheit auf* BWV 226 Johann Sebastian skomponował na uroczystości pogrzebowe Johanna Heinricha Ernestiego – rektora szkoły św. Tomasza, które odbyły się 20 października 1729 roku. Motety *Jesu, meine Freude* BWV 227 oraz *Fürchte dich nicht, ich bin bei dir* BWV 228 powstały z kolei dla uświetnienia tzw. „kazań wspominkowych” (*Gedächtnispredigten*) wygłaszanych podczas specjalnych nieszporów żałobnych, odprawianych w wybrane niedziele

w kościele św. Mikołaja – głównej świątyni w mieście. Zapoczątkował je w roku 1722 wybitny teolog Salomon Deyling (1677–1755), członek lipskiego konsystorza (rady administracyjno-sądowej kościołów miasta) i superintendent (zwierzchnik nadzorujący tamtejsze duchowieństwo), w celu uczczenia ważnych zmarłych osobistości. I tak *Jesu, meine Freude* BWV 227 wykonano 18 lipca 1723 roku w trakcie nabożeństwa poświęconego pamięci Johannym-Marii Kresin – małżonki głównego zarządcy poczty lipskiej, *Fürchte dich nicht* BWV 228 zabrzmiał natomiast 4 lutego 1726 roku, gdy wspominano Susannę Sophie Winckler – żonę lipskiego kupca i radnego Christopa Georga Wincklera. Żałobny charakter ma również motet *O Jesu Christ, meins Lebens Licht* BWV 118, najprawdopodobniej z roku 1736 lub 1737, ale okoliczność, na którą został skomponowany nie jest znana. Dotychczas nie ustalono też, z jakiej okazji powstały motety *Lobet den Herrn, alle Heiden* BWV 230, *Komm, Jesu, komm* BWV 229 i ów olśniewający, podziwiany przez Mozarta dwuchórowy *Singet dem Herrn ein neues Lied* BWV 225. Wiele jednak wskazuje na to, że ten właśnie motet wykonano po raz pierwszy rankiem 12 maja 1727 roku w kościele św. Tomasza, w dniu 57. urodzin króla Polski i elektora Saksonii Augusta II, podczas pobytu monarchy w Lipsku. Takie przeznaczenie dzieła tłumaczyłoby też ewidentne wykorzystanie w jego partyturze rytmów polonezowych, gdyż taniec ten miał w ówczesnej Saksonii swoje utrwalone królewskie konotacje.

Short programme note

Szymon Paczkowski

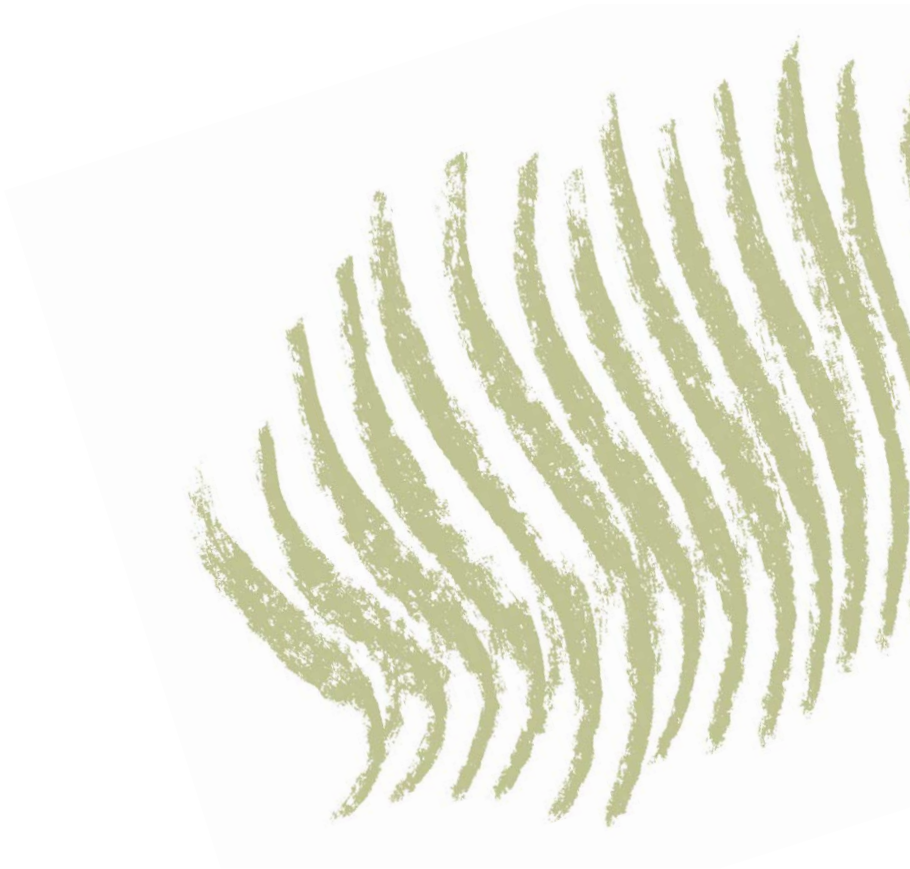
After Johann Sebastian Bach's death, it was his motets, rather than his cantatas or passions, that remained continuously present in the repertoire of the choir of St Thomas's Church in Leipzig. During the second half of the eighteenth century, they even formed the basis for the musical setting of local Vespers. These soon developed into a specific service called 'Motette', unheard of outside Leipzig. The 'Motette' was in fact a kind of religious concert enriched by a sermon and communal prayer, and it exists in that form still today.

Of particular importance in the history of the reception of Bach's motets was a notable event in April 1789, when Wolfgang Amadeus Mozart briefly visited Leipzig. In his presence, the motet *Singet dem Herrn ein neues Lied*, BWV 225 was performed during Vespers on Saturday 21 April. Mozart was reportedly so delighted that he made his own copy of the piece. That manuscript is held today in the library of the Wiener Musikverein.

In 1802–1803, Bach's motets were published by Breitkopf of Leipzig. As a result, they soon entered the repertoire of the famous Berlin Sing-Akademie and many other German choirs. Their popularity quickly spread beyond Germany, and prints made their way to the remotest corners of Europe, including Warsaw.

Bach's motets are occasional pieces, written for special commissions or major church feasts. Their texts are a compilation of selected stanzas of Lutheran chorales and quotations from the Bible. The motet *Der Geist hilft unser Schwachheit auf*, BWV 226 was composed for the funeral of Johann Heinrich Ernesti, rector of St Thomas's School, held on 20 October 1729. Motets *Jesu, meine Freude*, BWV 227 and *Fürchte dich nicht, ich bin bei dir*, BWV 228 were composed to embellish the so-called 'memorial sermons' ('Gedächtnispredigten') given during special Vespers, initiated in 1722 by theologian Salomon Deyling to honour various important personages. *Jesu, meine Freude* was performed on 18 July 1723 during a service in memory of Johanna Kresin, wife of the chief administrator of the Leipzig post office, while *Fürchte dich nicht* was performed on 4 February 1726 in memory of Susanna Winckler, wife of the Leipzig merchant and councillor Christoph Winckler. Also of mournful character

is the motet *O Jesu Christ, meins Lebens Licht*, BWV 118, most likely from 1736 or 1737, but the occasion for which the work was composed is unknown. It has not been established for what occasion the motets *Lobet den Herrn, alle Heiden*, BWV 230 and *Komm, Jesu, komm*, BWV 229 were composed. *Singet dem Herrn ein neues Lied* was probably composed for the fifty-seventh birthday of Augustus II, king of Poland and elector of Saxony, and it was sung on the morning of 12 May 1727 in St Thomas's Church, on the occasion of the monarch's stay in Leipzig.

Teksty Lyrics

BWV 227

słowa: List do Rzymian, Johann Franck

words: Epistle to the Romans, Johann Franck

Jesu, meine Freude

Jesu, meine Freude,
Meines Herzens Weide,
Jesu, meine Zier,
Ach wie lang, ach lange
Ist dem Herzen bange
Und verlangt nach dir!
Gottes Lamm, mein Bräutigam,
Außer dir soll mir auf Erden
Nichts sonst Liebers werden.

*Es ist nun nichts Verdammliches an denen,
die in Christo Jesu sind, die nicht nach dem
Fleische wandeln, sondern nach dem Geist.*

Unter deinem Schirmen
Bin ich vor den Stürmen
Aller Feinde frei.
Lass den Satan wittern,
Lass den Feind erbittern,
Mir steht Jesus bei.
Ob es itzt gleich kracht und blitzt,
Ob gleich Sünd und Hölle schrecken:
Jesus will mich decken.

*Denn das Gesetz des Geistes, der da lebendig
macht in Christo Jesu, hat mich frei gemacht
von dem Gesetz der Sünde und des Todes.*

Trotz dem alten Drachen,
Trotz des Todes Rachen,
Trotz der Furcht darzu!
Tobe, Welt, und springe,

Jezu, ma radości!

Jezu, ma radości,
Co w mym sercu gościsz,
Jezu, perło ma!
O! Jak długo jeszcze
Trwożyć ma się serce,
W pożądaniu trwać?
Boży Baranku, mój Ty kochanku!
Prócz Ciebie dla siebie na ziemi
Miłego nie pragnę niczego!

*Nic oto potępienia godnego nie ma
w tych, którzy są w Chrystusie Jezusie i nie
po ścieżkach ciała chodzą, lecz ducha. (Rz 8,1)*

Pod twoją opieką
Nic mi nie dopieką
Wrogi moje wsze.
Niech i szatan knuje,
Niech i wróg wojuje,
Jezus chroni mnie!
I chociaż dziś błyska i grzmi,
I chociaż grzech i piekiel wszech straszą
Mnie zmory, Jezus mnie chronić skory!

*Albowiem prawo Ducha, który w Chrystusie
Jezusie życie daje, spod prawa grzechu
i śmierci mnie wyzwoliło. (Rz 8,2)*

Na wspak tobie smoku,
Co śmierci widoku
Chcesz, bym lękał się!
Niech świat dudni gniewem,

*Ich steh hier und singe
In gar sichrer Ruh.
Gottes Macht hält mich in acht;
Erd und Abgrund muss verstummen,
Ob sie noch so brummen.*

*Ihr aber seid nicht fleischlich, sondern
geistlich, so anders Gottes Geist in euch
wohnet. Wer aber Christi Geist nicht hat,
der ist nicht sein.*

*Weg mit allen Schätzen!
Du bist mein Ergötzen,
Jesu, meine Lust!
Weg ihr eitlen Ehren,
Ich mag euch nicht hören,
Bleibt mir unbewusst!
Elend, Not, Kreuz, Schmach und Tod
Soll mich, ob ich viel muss leiden,
Nicht von Jesu scheiden.*

*So aber Christus in euch ist,
so ist der Leib zwar tot um der Sünde willen;
der Geist aber ist das Leben um
der Gerechtigkeit willen.*

*Gute Nacht, o Wesen,
Das die Welt erlesen,
Mir gefälltst du nicht.
Gute Nacht, ihr Sünden,
Bleibet weit dahinten,
Kommt nicht mehr ans Licht!
Gute Nacht, du Stolz und Pracht!
Dir sei ganz, du Lasterleben,
Gute Nacht gegeben.*

*So nun der Geist des, der Jesum
von den Toten auferwecket hat,
in euch wohnt, so wird auch derselbige,
der Christum von den Toten auferwecket hat,
eure sterbliche Leiber lebendig machen
um des willen, dass sein Geist in euch wohnt.*

*Stoję tu ze śpiewem,
Nic nie wzruszy mnie!
Bo kiedy moc Boska o mnie się zatroska,
Świat i otchłań millknę,
Szemrząc z cicha tylko!*

*Wy jednak nie z ciała, lecz z ducha jesteście,
jeśli tylko Boży Duch w was mieszka.
Jeśli kto jednak Ducha Chrystusowego
by nie miał, ten i do Niego nie należy. (Rz 8,9)*

*Skarby precz odrzuce,
Raduj moją duszę,
O rozkoszy ma!
Precz próżne zaszczyty,
Na ich czcze podniety,
Głucha dusza ma!
Nędzę, płacz, cierpienie, śmierć i ponizenie,
iżbym nawet znosić musiał,
Nie odejdę od Jezusa!*

*Takoż jednak jak Chrystus jest w was, tak i ciało
jakoby martwym było ze względu na grzech,
Duch wszakże życiem jest przez wzgląd na
sprawiedliwość (usprawiedliwienie). (Rz 8,10)*

*Dobranoc żywocie,
Co w nim nic po cnocie!
Nie kontent cim jest!
Dobranoc złe czyni!
Niech od waszej winy
Wolne będą dni!
I ty śpijże błogo, dumy pyszna trwogo!
Niech grzech już na wieki
Zamknie swe powieki!*

*Takoż jeśli mieszka w was Duch Tego,
który wskrzesił z martwych Jezusa,
to i wasze śmiertelne ciała Ten,
który Chrystusa wskrzesił, ożywi,
przez wzgląd na swojego Ducha,
który w was mieszka. (Rz 8,11)*

Weicht, ihr Trauergeister,
Denn mein Freudenmeister,
Jesus, tritt herein.
Denen, die Gott lieben,
Muss auch ihr Betrübten
Lauter Zucker sein.
Duld ich schon hier Spott und Hohn,
Dennoch bleibst du auch im Leide,
Jesu, meine Freude.

Niech się smutek nie panoszy,
kiedy mistrz mojej rozkoszy,
Jezus, tu zstępuje!
Kto jest Bogu przeznaczony,
Nawet iżby był strapiiony,
Słodczy kosztuje!
Gdy mi Jezu przyjdzie drwinę znosić wszędzie,
To wbrew wszem przykrościom,
Będziesz mą radością!

BWV 229

słowa / words: Paul Thymich

Komm, Jesu, komm

Komm, Jesu, komm, mein Leib ist müde,
Die Kraft verschwindt je mehr und mehr,
Ich sehne mich nach deinem Friede;
Der saure Weg wird mir zu schwer!
Komm, ich will mich dir ergeben;
Du bist der rechte Weg,
die Wahrheit und das Leben.

Przyjdź, o Jezu, przyjdź!

Przyjdź, o Jezu, przyjdź! Ciało utrudzone
Z wolna z sił opada, idąc krok po kroku.
Niech mi trudy drogi będą oszczędzone,
Pokój chcę odnaleźć już u Twego boku!
Chcę się oddać w ręce Twoje,
Tyś drogą właściwą,
Tyś prawda jedyna, Tyś jest życie moje.

Drum schließ ich mich in deine Hände
Und sage, Welt, zu guter Nacht!
Eilt gleich mein Lebenslauf zu Ende,
Ist doch der Geist wohl angebracht.
Er soll bei seinem Schöpfer schweben,
Weil Jesus ist und bleibt
Der wahre Weg zum Leben.

Dlatego się w ręce Twoje powierzam
I „Żegnaj!” już mówię do świata!
Choć życie do kresu me zmierza,
To duch mój do nieba dziś wzlata.
Do Stwórcy wznosi się swego,
Bo Jezu jest po wsze czasy
Drogą życia prawdziwego.

BWV 228

słowa: Księga Izajasza, Paul Gerhardt

words: Book of Isaiah, Paul Gerhardt

Fürchte dich nicht, ich bin bei dir

Fürchte dich nicht, ich bin bei dir,
weiche nicht, denn ich bin dein Gott!
Ich stärke dich, ich helfe dir auch,
ich erhalte dich durch die rechte Hand
meiner Gerechtigkeit.

Nie lękaj się, bo Ja jestem z tobą

Nie lękaj się, bo Ja jestem z tobą;
nie trwój się, bo Ja jestem
twoim prawdziwym Bogiem!
Ja cię pokrzepię i wspomogę,
wespę cię prawicą Mojej sprawiedliwości.

Fürchte dich nicht, denn ich habe dich erlöset
ich habe dich bei deinem Namen gerufen,
du bist mein. Fürchte dich nicht, du bist mein.

Herr, mein Hirt, Brunn aller Freuden,
Du bist mein, ich bin dein,
niemand kann uns scheiden.
Ich bin dein, weil du dein Leben
und dein Blut mir zu gut
in den Tod gegeben.
Du bist mein, weil ich dich fasse
und dich nicht, o mein Licht,
aus dem Herzen lasse.
Laß mich, laß mich hingelangen,
da du mich, und ich dich
lieblich werd umfangen.

Nie bój się, bo cię wybawię,
wezwę cię po imieniu:
Ty jesteś Moim! (Iz 41,10; 43,1)

Panie, Pasterzu mój
I źródło radości na niebie,
Tyś jest mój, i ja też Twoim jestem na wieki;
Nikt nas rozdzielić nie może od siebie.
Twój jestem, boś Ty życie swoje
I swoją krew, wszystkiemu wbrew,
Oddał za grzechy moje.
Mój jesteś, gdy Cię przywołuję,
I do serca mego, Ciebie świętego
Ochotnie przyjmuję.
Daj, o daj mi proszę, doczekać dnia tego,
Gdy w ramionach spocznię Jezusa mego.

BWV 225

słowa / words: Psalm 149, Psalm 150, Johann Gramann

Singet dem Herrn ein neues Lied

Singet dem Herrn ein neues Lied,
Die Gemeinde der Heiligen sollen ihn loben.

Israel freue sich des, der ihn gemacht hat.
Die Kinder Zion sei'n fröhlich
über ihrem Könige,
Sie sollen loben seinen Namen im Reihen;
mit Pauken und mit Harfen sollen sie ihm
spielen.

Wie sich ein Vater erbarmet
Über seine junge Kinderlein,
So tut der Herr uns allen,
So wir ihn kindlich fürchten rein.

Er kennt das arm Gemächte,
Gott weiß, wir sind nur Staub,
Gleichwie das Gras vom Rechen,
Ein Blum und fallend Laub.
Der Wind nur drüber wehet,

Śpiewajcie Panu pieśń nową

Śpiewajcie Panu pieśń nową;
chwała Jego niechaj zabrzmie w zgromadzeniu
świętych.

Wesel się, Izraelu! w Twórcy swoim;
synowie Syjońscy! radujcie się
w Królu swoim.
Chwalcie imię Jego na piszczałkach;
na bębnie i na harfie grajcie Mu. (Ps 149,1-3)

Tak jak ojciec się lituje
Nad dziatki swoimi,
Takoż Pan nam grzech daruje,
Bo się Go boimy.

Bóg wie, jak żeśmy są marni,
Wie On, żeśmy proch i pył,
Jak wyrwana kępka darni,
Zwiędły kwiat, co deszcz go zmył.
Jak wiatru podmuch niestały

So ist es nicht mehr da,
Also der Mensch vergehet,
Sein End, das ist ihm nah.

Gott, nimm dich ferner unser an,
Denn ohne dich ist nichts getan
Mit allen unsern Sachen.
Drum sei du unser Schirm und Licht,
Und trügst uns unsre Hoffnung nicht,
So wirst du's ferner machen.
Wohl dem, der sich nur steif und fest
Auf dich und deine Huld verlässt.

Lobet den Herrn in seinen Taten,
lobet ihn in seiner großen Herrlichkeit!
Alles, was Odem hat, lobe den Herrn,
Halleluja!

Ulotne jest ludzkie trwanie,
Niedługie są dni naszej chwały,
Losem naszym przemijanie.

Miej nas w opiece swej, Boże,
Bo kto inny nam pomoże
Na tym nędznym łoż padole?
Tyś jeden światłem jest i ochroną
I nadzieją niezmqoną,
Że wejrzysz na nasze niedole.
Szczęśliu, który wbrew wszystkimu
Ufać będzie Panu swemu!

Chwalcie Boga na rozpostarcu mocy Jego.
Chwalcie Go według wielkiej dostojności Jego.
Niech wszelki duch chwali Pana!
Alleluja! (Ps 150,2.6)

BWV 226

słowa: List do Rzymian, Martin Luther

words: Epistle to the Romans, Martin Luther

Der Geist hilft unser Schwachheit auf

Der Geist hilft unser Schwachheit auf,
denn wir wissen nicht,
was wir beten sollen,
wie sichs gebühret;
sondern der Geist selbst
vertritt uns aufs beste
mit unaussprechlichem Seufzen.
Der aber die Herzen forschet,
der weiß, was des Geistes Sinn sei;
denn er vertritt die Heiligen nach dem,
das Gott gefällt.

Du heilige Brunst, süßer Trost
nun hilf uns, fröhlich und getrost
in deinem Dienst beständig bleiben,
die Trübsal uns nicht abtreiben.

Duch dopomaga naszej słabości

Duch dopomaga naszej słabości,
bowiem nie wiemy tego,
o co się mamy pomodlić
jak należy;
a sam Duch
wstawia się za nami
niewypowiedzianymi wzdychaniami.
Zaś Ten, co bada serca wie,
jaki jest ów zamiar Ducha,
ponieważ według Boga
wstawia się za świętymi. (Rz 8,26-27)

Święta rozkoszy, słodkie pocieszenie,
Pomóż nam z radosnym tchnieniem
Pozostać na służbie Twojej wiernie,
Choć pokus złowrogich wkrąg ciernie.

*O Herr, durch dein Kraft uns bereit
und stärk des Fleisches Blödigkeit,
daß wir hie ritterlich ringen,
durch Tod und Leben zu dir dringen.
Halleluja, Halleluja.*

*Panie, obdarz nas swoją siłą,
By ciało nas nie zwyciężyło,
Byśmy tu jak rycerze walczyli,
A po śmierci do Ciebie trafili.
Alleluja, Alleluja.*

BWV 230

słowa / words: Psalm 117

Lobet den Herrn, alle Heiden

*Lobet den Herrn, alle Heiden,
und preiset ihn, alle Völker!
Denn seine Gnade und Wahrheit
waltet über uns in Ewigkeit.
Alleluja.*

Chwalcie Pana, wszystkie narody

*Chwalcie Pana wszystkie narody,
sławcie Go wszystkie plemiona;
bo nad nami przemożna Jego łaska,
a prawda Jego na wieki.
Alleluja.*

BWV 118

słowa / words: Martin Böhme

O Jesu Christ, meins Lebens Licht

*O Jesu Christ, meins Lebens Licht
Mein Hort, mein Trost, mein Zuversicht,
Auf Erden bin ich nur ein Gast
Und drückt mich sehr der Sünden Last.*

*Auf deinen Abschied, Herr, ich trau –
darauf mein letzte Heimfahrt bau.
Tu mir die Himmelstür weit auf,
wenn ich beschließ meins Lebens Lauf.*

O Jezu Chryste, światłości żywota

*O Jezu Chryste, światłości żywota
Tyś mym pocieszeniem aż po śmierci wrota,
Gościem ja tylko jestem tu na ziemi,
Przygniecion sromotnie grzechami swojemi.*

*Jakeś przyobiecał, chcę ja spotkać Ciebie,
Kiedy dusza moja znajdzie się już w niebie.
Rozewrzeć chciej przeto niebios błogich wrota,
Kiedy czas upłynie mojego żywota.*

Przekład: Paweł Piszczatowski
Cytaty biblijne za Biblią Gdańską

Bartosz Michałowski

dyrektor chóru / **choir director**

Ukończył z wyróżnieniem Wydział Dyrygentury Chóralnej Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu. W latach 1998–2005 był asystentem Stefana Stuligrosza i dyrygentem „Poznańskich Słowików” – Chóru Chłopięcego i Męskiego Filharmonii Poznańskiej, z którym koncertował wielokrotnie, m.in. w Niemczech, we Francji, w Hiszpanii, Belgii, Szwecji, Austrii, Rosji i Japonii.

Jest zwycięzcą IX Ogólnopolskiego Konkursu Dyrygentów Chóralnych w Poznaniu, w którym wyróżniono go również za świadomość pracy nad emisją głosu w zespole chóralnym. W 2015 roku otrzymał Orphée d'Or de l'Académie du Disque Lyrique w Paryżu oraz nominację do nagrody Fryderyk, którą został wyróżniony w 2020 roku za nagranie wraz z Chórem Filharmonii Narodowej opery *Hagith* Karola Szymanowskiego. Otrzymał także dwie nominacje do International Classical Music Awards 2022. Założyciel, dyrektor artystyczny i dyrygent Poznańskiego Chóru Kameralnego. Pomysłodawca i dyrektor Ogólnopolskiego Konkursu Kompozytorskiego „Opus 966” oraz twórca warsztatów kompozytorskich dla dzieci i młodzieży „Pisz muzykę – to proste!”, a także współautor projektu „Obrazowanie” (Muzeum Narodowe w Poznaniu).

W czasie swojej dotychczasowej pracy z Chórem Filharmonii Narodowej poprowadził w siedzibie Filharmonii i poza nią kilkadziesiąt koncertów, m.in. *Pieśni kurpiowskie* Szymanowskiego, *Msze* Zoltána Kodálya i Aleksandra Grieczaninowa, *Petite messe solennelle* Gioachina Rossiniego (nagranie otrzymało nominację do ICMA), *Mszę „Koronacyjną”* i *Requiem* Wolfganga Amadeusa Mozarta, oratoria *Paulus* Felixa Mendelssohna-Bartholdy’ego, *Mesjasz* Georga Friedricha Händla, *Chrystus na Górze Oliwnej* Ludwiga van Beethovena oraz *Litanie ostrobramskie* Stanisława Moniuszki. Przygotował zespół do prawykonania opery sakralnej *Mojżesz* Antona Rubinsteina pod dyrekcją Michaiła Jurowskiego (zarejestrowanej w 2018 roku), wykonania i premierowego nagrania opery *Paria* Moniuszki we włoskiej wersji językowej oraz do kilkuset koncertów wokalnie-instrumentalnych Chóru i Orkiestry Filharmonii Narodowej, współpracując z tak znakomitymi dyrygentami, jak m.in. Andrzej Boreyko, Ton Koopman, Christoph König, Matthew Halls, Martin Haselböck, Jacek Kasprzyk i Krzysztof Penderecki.

W kwietniu 2024 roku Chór Filharmonii Narodowej pod jego dyrekcją nagrał nową płytę – *Paweł Łukaszewski. The Adoration*.

Artysta zapraszany jest do udziału w słynnych festiwalach, takich jak Schleswig-Holstein Musik Festival czy Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena. Regularnie współpracuje z renomowanymi instytucjami i orkiestrami. Ma w swym dorobku liczne prawykonania.

Równolegle z aktywną działalnością dyrygencką przez wiele lat doskonalił umiejętności i wiedzę z zakresu emisji głosu – ukończył kursy mistrzowskie prowadzone przez Poppy Holden (Wielka Brytania), Christiana Elsnera (Niemcy) i Józefa Fraksteina (Polska). Jest wykładowcą Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie, ma stopień doktora.

Bartosz Michałowski graduated with distinction in choral conducting from Poznań Music Academy. In 1998–2005, he was assistant to Stefan Stuligrosz and conductor of the ‘Poznań Nightingales’ Boys’ and Men’s Choir, with which he performed extensively in Germany, France, Spain, Belgium, Sweden, Austria, Russia and Japan.

He won first prize in the 9th Polish National Choral Conductors Competition in Poznań, as well as a special prize for his diligent work on voice production with

choirs. In 2015, he won the Orphée d'Or of the Académie du Disque Lyrique, and was nominated for one of the Polish record industry's Fryderyk awards. In 2020, he received a Fryderyk for a recording of Szymanowski's opera *Hagith* (with the Warsaw Philharmonic Choir). He also received two nominations for the International Classical Music Awards 2022. Bartosz Michałowski is the founder and artistic director of Poznań Chamber Choir, one of the leading Polish ensembles of its kind, and of the 'Opus 966' Polish Composition Competition. He also devised the 'Pisz muzykę – to proste!' ('Write music – it's easy!') composing workshops for children and co-produced the 'Obrazowanie' ('Picture playing') project at the National Museum in Poznań.

As Director of the Warsaw Philharmonic Choir, he has conducted Szymanowski's *Kurpian Songs*, masses by Kodály and Gretchaninov, Rossini's *Petite messe solennelle* (the recording has been nominated for an ICMA award), Mozart's *Coronation Mass* and *Requiem*, and oratorios: *Paulus* by Mendelssohn, *Messiah* by Handel, *Christ on the Mount of Olives* by Beethoven and *Litanies of Ostra Brama* by Moniuszko. He prepared the ensemble for the first ever performance of Anton Rubinstein's sacred opera *Moses* (conducted by Michail Jurowski and recorded in 2018) and for a performance and the first ever recording of Moniuszko's opera *The Pariah* in Italian, and has also helped prepare vocal-instrumental concerts of the Warsaw Philharmonic Choir and Orchestra, collaborating with such eminent conductors as Andrzej Boreyko, Ton Koopman, Christoph König, Matthew Halls, Martin Haselböck, Jacek Kasprzyk and Krzysztof Penderecki.

In April 2024, the Warsaw Philharmonic Choir under his direction recorded a new album – Paweł Łukaszewski. *The Adoration*.

Bartosz Michałowski has participated in renowned festivals including the Schleswig-Holstein Musik Festival and Ludwig van Beethoven Easter Festival, and has collaborated regularly with renowned institutions and orchestras. He has numerous first performances to his credit.

In addition to gaining experience as a conductor, Bartosz Michałowski has spent many years working on enhancing his skills and knowledge in the field of voice production, completing masterclasses with Poppy Holden (Great Britain), Christian Elsner (Germany) and Józef Frakstein (Poland). He holds a PhD and is a lecturer at the Chopin University of Music.

Musicae Antiquae Collegium Varsoviense (MACV)

Orkiestra Warszawskiej Opery Kameralnej /
Warsaw Chamber Opera Orchestra

Pierwszy w Polsce zespół muzyki dawnej, założony w 1957 roku z inicjatywy Stefana Sutkowskiego. Od początku celem orkiestry była popularyzacja zabytków muzyki polskiej. W 1961 roku muzycy zostali współzałożycielami Warszawskiej Opery Kameralnej, stając się jej integralną częścią.

Zespół doskonalił swoje umiejętności u czołowych europejskich specjalistów w dziedzinie historycznych praktyk wykonawczych, uczestniczył także w międzynarodowych projektach koncertowych i nagraniowych, współpracując z wybitnymi artystami, takimi jak Benjamin Bayl, Paul Esswood, José Maria Florêncio, Paul Goodwin, Friedrich Haider, Sirkka-Liisa Kaakinen-Pilch, Wieland Kuijken, Jean-Claude Malgoire, Marek Toporowski, Paul McCreech i Dirk Vermeulen.

Repertuar MACV obejmuje dzieła od wczesnobarokowych po romantyczne, w tym opery Claudia Monteverdiego, Johna Blowa, Henry'ego Purcella, Jeana-Baptiste'a Lully'ego, Jeana-Philippe'a Rameau, wszystkie sceniczne utwory

Wolfganga Amadeusa Mozarta (rzadko spotykane w repertuarze orkiestr historycznych), a także muzykę Stanisława Moniuszki, Gioachina Rossiniego i innych kompozytorów romantycznych.

Od 2019 roku zespół współpracuje z mistrzami jazzu, m.in. Krzysztofem Herdzinem, Leszkiem Możdżerem i Marcinem Maseckim. Projekt *Jazz z MACV* łączy historyczne brzmienia z nowoczesnymi aranżacjami. Orkiestra regularnie koncertuje podczas prestiżowych festiwali na całym świecie. Wśród jej ostatnich sukcesów warto wymienić tournée po Japonii (2019) oraz występy w wiedeńskim Musikverein (2022–2024), gdzie prezentowała m.in. symfonie Mozarta, Haydna i Beethovena, a także *Pasję wg św. Jana* Johanna Sebastiana Bacha.

Dyskografia zespołu obejmuje opery, dzieła polskiego baroku oraz współczesne projekty, takie jak bestsellerowy album *Composites* Leszka Możdżera, wyróżniony nagrodami, w tym Grand Prix Jazz Melomani. MACV nieustannie łączy tradycję z nowoczesnością, podbijając serca melomanów i krytyków.

Poland's first early music ensemble, founded in 1957 on the initiative of Stefan Sutkowski. From the beginning, the orchestra's aim was to popularise newly discovered valuable Polish early music. In 1961, the musicians became the founding members of the Warsaw Chamber Opera.

The ensemble has honed its skills with leading European specialists in historically informed performance practices, and has also participated in international concert and recording projects, collaborating with outstanding artists such as Benjamin Bayl, Paul Esswood, José Maria Florêncio, Paul Goodwin, Friedrich Haider, Sirkka-Liisa Kaakinen-Pilch, Wieland Kuijken, Jean-Claude Malgoire, Marek Toporowski, Paul McCreech and Dirk Vermeulen.

MACV's repertoire ranges from early Baroque to Romantic works, including operas by Claudio Monteverdi, John Blow, Henry Purcell, Jean-Baptiste Lully, Jean-Philippe Rameau, all stage works by Wolfgang Amadeus Mozart (rarely seen in the repertoire of period instruments orchestras), as well as music by Stanisław Moniuszko, Gioachino Rossini and other Romantic composers.

As of 2019, the ensemble is collaborating with jazz masters, including Krzysztof Herdzin, Leszek Możdżer and Marcin Masecki. The *Jazz with MACV* project combines early music sounds with modern arrangements. The orchestra regularly performs at prestigious festivals around the world. Among its recent successes are a tour of Japan (2019) and performances at Vienna's Musikverein (2022–2024), where it presented symphonies by Mozart, Haydn and Beethoven, as well as Johann Sebastian Bach's *St John Passion*.

The ensemble's discography includes operas, works by Polish Baroque composers, and contemporary music projects, such as Leszek Możdżer's bestselling album *Composites*, which has been recognised with Grand Prix Jazz Melomani award, among others. MACV constantly combines tradition with modernity, winning the hearts of music lovers and critics alike.

Musicae Antiquae Collegium Varsoviense

na instrumentach historycznych / on period instruments

Trąbki / Trumpets (Litui)

Ostap Popowych

trąbka / trumpet (litui)

Filip Pysz

trąbka / trumpet (litui)

Coro 1

Grzegorz Lalek

I skrzypce, koncertmistrz /
first violin, leader

Ewa Chmielewska

II skrzypce / second violin

Marcin Stefaniuk

altówka / viola

Jakub Kościukiewicz

wiolonczela / cello

Coro 2

Marek Niewiedział

I obój / first oboe

Agnieszka Mazur

II obój / second oboe

Jan Hutek

taille

Szymon Józefowski

fagot / bassoon

Basso continuo

Dorota Stawarska

pozytyw / positive organ

Ewa Mrowca

klawesyn / harpsichord

Stanisław Smółka

kontrabas / double bass

Maria Wilgos

lutnia / lute

Chór Filharmonii Narodowej Warsaw Philharmonic Choir

foto: / photo: Weronika Kosińska

Bartosz Michałowski
Dyrektor chóru, dyrygent /
Choir Director, Conductor

Justyna Pakulał
Dyrygent / Conductor

Henryk Wojnarowski
Honorowy dyrektor chóru /
Honorary Choir Director

Soprany / Sopranos

Katarzyna Bienias
Urszula Bozik
Marta Czarkowska
Magdalena Dobrowolska
Monika
Dobrzyńska-Krysiak
Joanna Dudzińska
Alicja Gala
Anna Jasińska
Kinga Jaskowska
Justyna
Jedynak-Obłozą
Katarzyna
Kalisz-Kędziorek
Aneta Kapla-Marszałek
Michalina Kraska
Anastazja Marusiak
Małgorzata
Miłkowska-Cieśla
Marta Mularczyk

Maria Muszyńska
Inga Pośkutę-Królak
Magdalena Schabowska
Ewelina
Siedlecka-Kosińska
Eliza Sikora
Sylvia Sikorska
Alina Smorga
Samitra Suwannarit
Barbara
Szczerbaczewicz
Ewa Wołoszkiewicz

Alty / Altos

Jadwiga Bartnik
Grażyna Cesarczyk
Beata Dąbrowska
Brygida Dobber-
-Sienkiewicz
Anna Fijałkowska
Joanna Gontarz
Małgorzata Hennig-
-Pochwat
Marzanna Jadczał
Olga Janiec
Martyna Jankowska
Jolanta
Kaczyńska-Lechnio
Dominika Kazimierska
Anna Kozłowska
Zuzanna Kozłowska
Anna Krawczuk
Diana Kuls-Ferreira
Ewa Mieczkowska
Aleksandra Pawluczuk
Urszula Rodowicz
Małgorzata
Spodniewska-Szyndler
Anna Stawarz-
-Moszczyńska
Agata Szmuk
Marta Wiktorzak

Tenory / Tenors

Mariusz Cysiura
Andrzej Gręziak
Marcin Jaskowski
Wojciech Kołbuk
Paweł Kucharczyk
Henryk Kutysz

Mariusz Latek
Robert Lawrence
Andrzej Marusiak
Adam Miroszczuk
Bartosz Nowak
Adam Sławiński
Kacper Szemraj
Marek Sz wajkowski
Zbigniew Tupczyński
Tomasz Warmijak
Grzegorz Wiśniewski
Tadeusz Wiśniewski
Daniel Woźniak
Emil Zwoliński
Damian Żebrowski

Basy / Bases

Krzysztof Chalimoniuk
Stanisław Daglis
Maciej Falkiewicz
Wiktor Gniazdowski
Dariusz Golec
Miroslaw Grabski
Sebastian Gunerka
Piotr Hruszewski
Adam Kaczyński
Miłosz Kondraciuk
Andrzej Kozłowski
Bogumił Kozłowski
Krzysztof Matuszak
Marian Parczała
Piotr Stawarski
Roman Wawreczko
Piotr Widlarz
Marek Wota
Przemysław Żywczok

Korepetytorzy pianistów / Répétiteurs

Ariadna Pustoła
Ewa Wilczyńska

Inspektor Chóru / Choir Personnel Manager

Dariusz Golec

Bibliotekarz / Librarian

Roman Wawreczko

Kalendarz koncertowy

Concert Calendar

31.01

piątek / 18:30 / Sala Kameralna
Friday / 6.30 p.m. / Chamber Music Hall

O czym gramy? /
What are we playing about?

Marcin Majchrowski

wprowadzenie do koncertu /
Pre-Concert Talk

31.01

piątek / 19:30 / Sala Koncertowa
Friday / 7.30 p.m. / Concert Hall
abonament / subscription C1, Z1

1.02

sobota / 18:00 / Sala Koncertowa
Saturday / 6 p.m. / Concert Hall
abonament / subscription C2, Z2

Orkiestra Filharmonii Narodowej /
Warsaw Philharmonic Orchestra

Jacek Kaspszyk

dyrygent / conductor

Michael Nagy

baryton / baritone

Mahler, Wagner

2.02

niedziela / Sala Koncertowa
Sunday / Concert Hall

11:00 / 11 a.m.

dzieci młodsze (3–6 lat) /
younger children (aged 3 to 6)
abonament / subscription Dm2

14:00 / 2 p.m.

dzieci starsze (7–12 lat) /
older children (aged 7 to 12)
abonament / subscription Ds2

Poranny i Popołudniowy
Koncert dla Dzieci /
Morning and Afternoon
Concert for Children

Bajkowe krainy

W kapeluszu FeNka... taśma
filmowa / ***Fairy Lands***
In FeNek's hat... film stock

Agata Kawęczuk-Starosta
prowadzenie / host

Filharmonia Narodowa Warsaw Philharmonic

ul. Jasna 5
00-950 Warszawa
tel. 22 55 17 111
filharmonia@filharmonia.pl
filharmonia.pl

Wydawca / Published by

Filharmonia Narodowa /
Warsaw Philharmonic

Dział Wydawniczy Filharmonii Narodowej / Warsaw Philharmonic Publishing Department

Kierownik działu / Head of Department

Łukasz Kaczmarowski

Redaktor prowadzący / Managing Editor

Iwona Marciniak

Opracowanie części angielskiej /

English summary coordination

Martyna Ćwiek

Tłumacz współpracujący /

Co-operating translator

John Comber

Projekt graficzny / Graphic design

beton.

Skład / Desktop editing

studio typek

Cena / Price 15 zł / PLN

Organizator / Organiser

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Strategiczny Mecenas Roku /
Strategic Patron of the Year

Bank Polski

Mecenas Roku / Patron of the Year

Polska Grupa Energetyczna

Sponsor Roku / Sponsor of the Year

TAVEX

Partnerzy / Partners

Patroni medialni / Media Partners

